

'שפת כנען'

מבחר כתובות פיניקיות
עם דקדוק ומילון

מאת

שמואל אחיטוב ודניאל סיון

מוסד ביאליק • ירושלים

תוכן העניינים

ה-ז	הקדמה
יז-כד	רשימת הקיצורים
כה-כח	רשימת האיורים ומקורותיהם
18-1	מבוא
	א. היסטוריה 'על קצה המזלג' 1
	ב. פיניקית: השפה והכתב 2
	ג. ספרות פיניקית 7
	ד. מוסדות וחברה 10
	ה. הדת הפיניקית-פונית 11
	ו. פיניקיה וישראל 12
	ז. לתולדות המחקר 14
	ח. לקריאה נוספת 17
20-19	אל הקורא
	1. כללי 19; 2. סימנים מוסכמים 19; 3. סימנים מוסכמים נוספים 20
	שער ראשון – דקדוק 84-21
	הערות כלליות 23
	הערות על הכתב והכתיב 23
36-25	חלק ראשון: ההגה
	א. העיצורים 27
	ב. רפיון עיצורים 27
	ג. חילופי עיצורים 27
	ד. הערות נוספות 30
	ה. הערות על התנועות 34
84-37	חלק שני: הצורות
60-39	פרק ראשון: הפעל
	כללי 39

מערכת הבניינים 40

1. השלמים והנוהגים כמותם 40; 2. שורשי פ"א 48; 3. שורשי פ"נ + לק"ח 49; 4. שורשי פ"י + יל"ך 51; 5. שורשי ע"ע (הכפולים) 53; 6. שורשי ע"ו/ע"י 54; 7. שורשי ל"א 56; 8. שורשי ל"י 57

פרק שני: שם העצם 66-61

משקלי שמות העצם 61

- 62 שמות עצם ושמות תואר נקביים
- 63 שמות עצם ושמות תואר ברכים
- 65 שמות עצם ושמות תואר ברבות
- 66 שם עצם בזוגי (סיומת ם)
- 66 תנועות יחסה

פרק שלישי: המספרים 68-67

המספר המונה 67

1. זכר ונקבה 67; 2. עשרות, מאות ואלפים 67;
3. מספרים מורכבים 68
- המספר הסודר 68

פרק רביעי: הכינויים וחלקי דיבור נוספים 84-69

כינויי הגוף 69

חלקי דיבור נוספים 73

- כינויי רמז 73; כינויי זיקה 73; כינוי סותם 74; מילת פתיחה להצבעה (רמיזה) 74; מלת המושא אית/את 74; ה"א הידיעה 75; כינויי שאלה 77; מלת שעבוד 77; מלות תנאי 77; מלת הצגה 78; מלות שלילה 78; מלות איחוי 78; סיומת השיוך (נספֶּה) 79; מלות יחס 79; תוארי פועל 83; מלות חיבור 84

שער שני – הכתובות 418-85

פרק ראשון: גבל 130-87

1. הכתובת על ארון אחירם מלך גבל 87
2. החרותת בקבר אחירם 95

3. לעזרבעל תשעים שקל כסף 96
4. כתובת הבנייה של יחימלך מלך גבל 99
5. כתובת הקדשה של אביבעל מלך גבל 104
6. כתובת הקדשה של אליבעל מלך גבל 106
7. כתובת הבנייה של שפטיבעל מלך גבל 107
8. כתובת על שבר של ארון קבורה 109
9. הכתובת על ארונו של בן שפטיבעל 113
10. כתובת הקדשה של יחומלך מלך גבל 117
11. הכתובת על ארונה של בתנועם 126
12. ה'חנוטים' שהקדיש עבדאשמן 127

154-131

פרק שני: צידון

13. הכתובת שעל ארונו של תבנית מלך הצידונים 131
14. הכתובת על ארון אשמונעזר מלך הצידונים 137
15. כתובת הקדשה של בדעשתרת מלך הצידונים 151
16. כתובת הקדשה של בדעשתרת ויתנמלך 152
17. כתובת הקדשה של בעלשלם 153

158-155

פרק שלישי: צרפת

18. סמל לתנית עשתרת 155
19. בולה פיסקלית 157

162-159

פרק רביעי: צור

20. כס עשתרת 159
21. תרומה של 'חצי הסף' 160

174-163

פרק חמישי: חמון

22. כתובת הקדשה מ'מצובה' (מעצוב) 163
23. לאדון לבעל-שמים 167
24. כפירת חרוץ 170
25. נדר למלכעשתרת אל חמון 172

יב	תוכן העניינים
176-175	פרק שישי: לבנון (?) 26. למרזח שמש 175
180-177	פרק שביעי: עכו 27. אוסטרקון פיניקי 177
184-181	פרק שמיני: עקרון 28. כתובת הקדשה של אכיש מלך עקרון 181
186-185	פרק תשיעי: אור 29. קופסת שנהב מאור 185
198-187	פרק עשירי: כתובות פֶלְמֶן מלך שְׂמָאֵל 30. כתובת פֶלְמֶן מלך שְׂמָאֵל 187 31. שרביט הזהב של האל רכבאל 197
226-199	פרק אחד-עשר: כתובת אֶזְתָּוֹד 32. כתובת אֶזְתָּוֹד 199
232-227	פרק שנים-עשר: כתובת אוריך 33. כתובת אוריך 227
248-233	פרק שלושה-עשר: קמיעות מחדתא 34. קמיע ראשון: לחש לעיפתא 234 35. קמיע שני: לחש למזה 243
255-249	פרק ארבעה-עשר: נחלה וגאולה 36. נחלה וגאולה 249
266-255	פרק חמישה-עשר: מצרים 37. מכתב: בשא לארשת 255 שתי תעודות ממצרים 258 38. מכתב: עבדמלכת לבדבעל 259

39. רשימה מנהלית של מקדש 260
40. מוֹף. כתובת הקדשה על בסיס לפסל 263

312-267

פרק שישה-עשר: קפריסין

41. מצבת קבר 267
42. כתובות הקדשה לבעל לבנון 269
43. מצבה מתנת אשמונחליץ הקלע 271
44. דוח כספי של מקדש עשתרת בכתי 272
45. כתובת ניצחון של מלכיתן מלך כתי ואדיל 280
46. 'מרקע' זהב מתנת מלכיתן מלך כתי ואדיל 282
47. מתנת בעלרם לרשף מכל 283
48. תשלום נדר לרשף אלהתים 284
49. מזבח תרומת בדא כוהן רשף-חץ 285
50. פסל מתנת מנחם בן בנחדש 287
51. מצבה שהציב עבדאוסיר ל"אם האזרת" 288
52. מצבת פרסי רב סרסורים 289
53. מצבת עבדאסר ואשתו 291
54. פסל תרומת אשמונאדון 292
55. סמל לרשף המכל 293
56. מתנת בתשלם לרשף מכל 294
57. פסל שהקדיש רשפיתן מליץ הכרסיים למלקרת 297
58. מזבח מתנת בעלשלם בן ססמי 299
59. פסל מתנת יתנבעל רב ארץ 301
60. מתנת פרם בן גרעשתרת 307

322-313

פרק שבעה-עשר: יוון ואייה

61. אתונה 1: מצבת 'זכר בחיים' 313
62. אתונה 2: מצבה לבנחדש איש כתי 314
63. פיראוס 1: מצבה שהקדיש שם בן עבדעשתרת האשקלוני 315
64. פיראוס 2: עטרת זהב לשמעבעל בן מגן נשיא הגוי 316
65. כתובת הקדשה מרודוס 321

342-323

פרק שמונה-עשר: איטליה ואייה

66. מקדש לעשתרת (הכתובת מפירג') 323

כתובות מסיציליה 327

67. כתובת הקדשה לבעל-חמון 328
 68. כתובת הקדשה לתנית-פני-בעל ולבעל-חמון 328
 69. כתובת הקדשה של נציב 329

כתובות ממלטה 330

70. למלקרת בעל צור 330
 71. שני נציבים 331
 72. חדר בית עולם קבר נפעל 333
 73. שיקום מקדשים בגול 334

כתובות מסרדיניה 337

74. כתובת 'תרשיש' מנוֹרה 337
 75. מזבח נחושת לאשמון מארח 341

348-343

פרק תשעה-עשר: ספרד

76. טבעת זהב מגדר (קדיס) 343
 77. עשתרת החורית 344
 78. לוחית ברונזה מאיביסה 345

400-349

פרק עשרים: קרת-חדשת

- תעודות מנהליות ממקדשי קרת-חדשת 349
 79. תעריף קורבנות ממקדש בעל צפון בקרת-חדשת 349
 80. תעריף קורבנות ממקדש בקרת-חדשת 360
 81. שברי לוח של תעריף קורבנות ממקדש בקרת-חדשת 362
 82. רשימה מנהלית של מקדש בקרת-חדשת 363
 83. מקדשים חדשים לעשתרת ולתנית מלבנון 367
 84. חידוש מטֶפֶח במקדש בקרת-חדשת 371
 85. קורבן 'אזרם' לתנית-פני-בעל ולאדון בעל-חמון 372
 86. מצבה במקדש בעל-חמון בקרת-חדשת 373
 87. קורבן 'אזרם' וקללה לגנבים 375
 88. תיבש ידו של מי שלא ישרת את תנית 376
 89. כתובת 'אש נדר' וקללה לגנבים 379
 90. לתנית-פני-בעל ולבעל-חמון עם קללה למסיר את המצבה 380
 91. בניית חוץ ליד השער החדש בקרת-חדשת 383

92. נציב 'אש נדר' של שפט סופר הדלוחות 389
 93. נציב 'אש נדר' של בנו של גרעשתרת הטבח 389
 94. נציב 'אש נדר' של עבד בית מלכעשתרת 391

מצבות קבר 391

95. מצבת צפנבעל הכוהנת 391
 96. מצבת חתלת הכוהנת 393
 97. מצבת חמלכת כוהן בעל-שמים 393
 98. מצבת עבדמלקרת הממונה על התעלות 394

קמיעות 395

99. קמיע זהב פיניקי מקבר בקרת-חדשת 395
 100. קמיע זהב פוני מקבר בקרת-חדשת 396
 101. קמיע עופרת מקרת-חדשת 397

418-401

נספח: מבחר כתובות ניאור-פוניות

102. 'מלך אדם' אשר נדר חמלכת 402
 103. יום נעים היום הזה למגן 404
 104. כתובת הקדשה דו-לשונית מלפטי 405
 105. לוח הקדשה לאל קונה ארץ 407
 106. מקדשים לבעל ולתנית-פני-בעל 409
 107. מקדש לעשתרת אשת בעל 411
 108. כתובת הקדשה למקדש ורשימת התורמים 412
 109. כתובת פונית באלפבית יווני 416
 110. חותמת פונית באלפבית לטיני 417

שער שלישי – מילון 464-419

- א. מילון 421
 ב. אוצר השמות 452
 1. שמות פרטיים 452; 2. שמות אלים 460; 3. שמות גיאוגרפיים
 ואתניים 463

480-465

מפתח מקורות

- א. מקרא 467
 ב. מקורות נוספים 479